

Hierojan ammattitutkinnon näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma ja henkilökohtaistaminen

Timo Kraft

**Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Sukunimi, Etunimi Kraft Timo	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 21	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Hierojan ammattitutkinnon näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma ja henkilökohtaistaminen		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Nurminen Ritva		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Aikuisten kouluttamisen haasteet kasvavat koko ajan. Muutokset kohdentuvat esimerkiksi työvoiman ikääntymiseen, pitkiin koulutusuriiin ja organisaatioiden rakennemuutoksiin sekä erityisesti osaamisen merkityksen kasvuun työssä. Keskeisimpiä haasteita on aikuisopiskelun henkilökohtaistaminen. AiHe-projekti keskittyi kuuden vuoden ajan kehittämään näyttötutkintotoiminnan laatua ja vaikuttavuutta henkilökohtaistamisen avulla.</p> <p>Kehittämistyössäni tarkastelen oppilaitoksen henkilökohtaistamissuunnitelmia ja siihen liittyviä teemoja suhteessa hierojan ammattitutkintoon. Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma sisältää henkilökohtaistamisen kaksi ensimmäistä osaa (mitkä ne ovat). Niiden lisäksi tarkastelen myös koulutuksen järjestämisen henkilökohtaistamista sekä verkostoitumista, joka on olennaisen osa näyttötutkintojärjestelmässä. Aikuisten kolmivaiheisen henkilökohtaistamisen keskeisiä käsitteitä ovat aiemmin hankitun tiedon sekä taidon hallinnan tunnistaminen ja tunnustaminen.</p> <p>Ajatus tähän työhön on lähtenyt siitä, että olen ollut lähes viisitoista vuotta mukana kehittämässä hierojan ammattitutkintojärjestelmää. Oma tavoitteeni kehityshankkeelleni on ollut selventää valtakunnallista ja oppilaitoksen henkilökohtaistamisstrategiaa ja muokata se hierojan ammattitutkintoon sopivaksi.</p> <p>Tutkintojärjestelmä ja henkilökohtaistaminen ovat kehittyneet ja kasvaneet. Sen seurauksena on oppilaitosten sisäinen ja välinen verkostoituminen alueellisesti ja valtakunnallisesti lisääntynyt. Tämän kehittämishankkeen tuloksena on syntynyt hierojan ammattitutkintoon näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma, henkilökohtaistaminen ja verkostoituminen		
Muut tiedo		

Author(s) Kraft, Timo	Type of Publication Development project report	
	Pages 21	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The Organizing Plan and Personalization of the Competence-based qualification for Massueses		
Degree Programme Vocational Teacher Education unit		
Tutor(s) Nurminen , Ritva		
Assigned by		
Abstract <p>The challenges to adult education are growing constantly. The changes focus, for example, on the aging labor force, the long education process, structural changes in organizations and especially on the increasing importance of know-how in the working life. One of the most central challenges is the personalization of adult education. For six years, the Aihe-project focused on improving the quality and effectiveness of competence-based qualification through personalization.</p> <p>In my report, I will examine the personalization plans of the organization and connected themes in relation to the vocational qualification for masseuses. The personalization plan of the competence-based qualification contains the first two parts of personalization: the personalization of application and the personalization of the completion of the degree. In addition, I will also examine the personalization and networking of the organization of education, which is an essential element in the competence-based qualification system. The central concepts of the three-phased personalization for adults are the identification and recognition of previously acquired knowledge and skills.</p> <p>The idea for this report stems from the fact that I have been involved in developing the vocational qualification system for masseuses for almost 15 years. My own goal in this project has been to clarify the national and organizational personalization strategies and to modify them to suit the vocational qualification for masseuses.</p> <p>The qualification system and personalization have developed and grown. As a result, the internal and external networking of educational institutions has increased both regionally and nationally. An organization plan for competence-based qualification has been developed for the vocational qualification for masseuses as a result of this project.</p>		
Keywords Organizing plan for Competence-based Qualification, personalization and networking		
Miscellaneous		

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	5
2	KEHITYSTEHTÄVÄN TAUSTA, TARVE JA TAVOITE	6
3	NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMAN JA HENKILÖKOHTAISTAMISEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	7
4	NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMAN JA HENKILÖKOHTAISTAMISEN KEHITYMINEN	9
5	VERKOSTOITUMINEN NÄYTTÖTUTKINTOJÄRJESTELMÄSSÄ	9
5.1	VERKOSTOITUMINEN SAVONLINNAN AMMATTI- JA AIKUISOPISTOSSA	10
5.2	VERKOSTOITUMINEN HIEROJAN AMMATTITUTKINNOSSA	11
5.3	OMAT POHDINNAT VERKOSTOITUMISESTA	11
6	NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA JA HENKILÖKOHTAISTAMINEN SAVONLINNAN AMMATTI- JA AIKUISOPISTOSSA.	12
6.1	TUTKINNON HAKEUTUMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN	13
6.2	TUTKINNON SUORITTAMISEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN	14
6.3	TARVITTAVAN AMMATTITÄIDON HANKKIMISEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN	14
7	NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA JA HENKILÖKOHTAISTAMINEN HIEROJAKOULUTUKSESSA.	16
7.1	NÄYTTÖTUTKINNON HAKEUTUMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN	16
7.2	NÄYTTÖTUTKINNON SUORITUSVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN	17
7.3	TARVITTAVAN AMMATTITÄIDON HANKKIMISEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN	18
8	POHDINTA	18

Lähteet

Liitteet

1 Johdanto

Aikuisopiskelun henkilökohtaistaminen, AiHe-projekti, keskittyi kuuden vuoden ajan kehittämään näyttötutkintotoiminnan laatua ja vaikuttavuutta henkilökohtaistamisen avulla. Projektin alkuvuosina jäsennettiin henkilökohtaistamista näyttötutkintotoiminnassa. Seuraavassa vaiheessa pilotoitiin tuotettu kolmivaiheinen malli henkilökohtaistamisesta ja viimeisenä vuotena kehittämistyön ytimessä oli erityisesti henkilökohtaistamisen juurruttaminen ja levittäminen.

AiHe-projektin toimintamalli ja rakenne poikkesivat perinteisistä kehittämishankkeista. Tässä hankkeessa ei jaettu rahaa eri hankkeille, vaan tuettiin hankkeita kehittämisinterventioin järjestämällä henkilökohtaistamisen koulutusta, tarjoamalla kehittämistoiminnan konsultointia, tukemalla sisällöllisten ja alueellisten verkostojen syntymistä ja niissä tehtävää yhteistyötä. Projektissa tarjottiin myös asiantuntijatyöryhmien tuottamaa aineistoa ohjauksesta, työelämäyhteistyöstä sekä verkko-oppimisen ja ohjauksen välineistä. Lisäksi projektin kokonaisuutta jäsennettiin hankkeissa tuotettujen vuosiraporttien perusteella ja tulokset ohjasivat seuraavan vuoden tavoitteita ja tukimuotoja. Myös ulkoisen arvioinnin vuosittaiset tulokset ohjasivat projektin tavoitteiden ja tukitoimien suuntaamista. AiHe-projektin toimintamalli ja rakenne antavat pohdinnan aihetta sen soveltuvuudesta laajempaan käyttöön muutosprosesseissa. (Rikkinen, 2006a.)

Opetushallitus on 28.11.2006 antamallaan määräyksellä ja ohjeella sekä suosituksilla istuttanut tutkintojärjestelmään opiskelijan, tutkinnon suorittajan hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisen laajasti ympäri maata.

Henkilökohtaistamisen suunnittelu ja tutkinnon suorittajan polun kuvaus on Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa on tehty yhteistyössä eri alojen kouluttajien, opinto-ohjaajien ja oppisopimustoimiston henkilöstön kanssa. Työn tuloksena on 20.3.2007 saatu valmiiksi runko henkilökohtaistamisen toteuttamiseksi näyttötutkinnoissa. Sitä olen työssäni sovittanut hierojan ammattitutkintoon ja sen suorittamiseksi tarvittavan näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman henkilökohtaistamisen osaan. Hierojan ammattitutkinnossa näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma ja henkilökohtaistaminen on saatu työelämän kanssa yhteistyössä ensimmäiseen vaiheeseen.

Tässä työssäni analysoin oppilaitoksen henkilökohtaistamissuunnitelmia ja vastaavia asioita suhteessa hierojan ammattitutkintoon. Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmaan kuuluu henkilökohtaistamisen kaksi ensimmäistä osaa, mutta analysoin tässä työssä myös koulutuksen järjestämisen henkilökohtaistamista.

2 Kehitystehtävän tausta, tarve ja tavoite

Laissa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998) säädetään, että ammatilliseen aikuiskoulutukseen sovelletaan ammattikoulutuslain (630/1998) 29 §:ä opiskelijan oikeudesta saada opetusta ja ohjausta. Asetuksessa (811/1998) säädetään, että opinto-ohjauksena opiskelijalle annetaan henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opintojen ohjausta. Laissa (1013/2005) ammatillisen aikuiskoulutuksen lain muuttamisesta 8 §:n 3 momentin mukaisesti koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta. Opetushallitus voi antaa ja on antanut (OPH:n määräys 43/011/2006) henkilökohtaistamista koskevia tarkempia määräyksiä. Aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen (812/1998) muutoksen (1202/2005) 5 §:n mukaan näyttötutkintojen tiedotuksen ja neuvonnan järjestämisestä on sovittava näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa. (Rikkinen, 2006b.)

Aloittaessani opiskeluni Jyväskylässä syksyllä 2005 olin päättänyt tehdä joskus kehittämishankkeen tästä nimenomaisesta aiheesta, henkilökohtaistamisesta. Ajatukseni juuret ovat kuitenkin peräisin jo ajalta ennen näyttötutkintojärjestelmän alkua. Vuonna 1993 pidimme Joensuussa neuvottelupäiviä, joilla oli mukana myös Aino Rikkinen, silloinen sosiaali- ja terveysalan opetusneuvos. Minulla oli esiteltävänä erään Puolassa hierojakoulutuksen käyneen henkilön tapaus. Terveystieteiden tutkimuskeskus (TEO) edellytti todentamaan hänen ammattitaitonsa, jotta hänet voitaisiin rekisteröidä terveydenhuollon rekisteriin koulutettuna hierojana. Tulimme hänen hakeutumisvaiheen aikana siihen tulokseen, että hän osoittaa osaamisensa näyttökokeilla oppilaitoksen klinikalla ja jatkaa sitten yhteistyökumppanimme kuntoutuspaikassa. Tämä vaihe kesti noin kolme kuukautta ja sen jälkeen totesimme yhdessä kuntoutuspaikan edustajien kanssa hänen ammattitaitonsa olevan riittävä, jotta voitiin esittää TEO:lle hänen rekisteröimistään terveydenhuollon ammattihenkilöksi.

Näyttötutkintojärjestelmässä kolmivaiheinen tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen on yksi mutta olennainen osa. Tutkinnon suorittamisen yhtenä välineenä käytetään järjestämissopimuksen liitteenä olevaa näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmaa, jossa osana on henkilökohtaistamisen kaksi ensimmäistä vaihetta. Käsittelen kehittämishankkeessani kokonaisuudessaan kolmivaiheisen henkilökohtaistamisprosessin, koska joudun sitä työssäni käyttämään.

Työssäni lähestyn henkilökohtaistamista kahden rahoitusvaihtoehdon näkökulmasta, valtionosuusrahoitteisen- ja oppisopimuskoulutuksen näkökulmasta. Tämä siitä syystä, että järjestämme hierojan ammattitutkinnon suorituksia ja koulutusta kyseisillä rahoitusvaihtoehdoilla.

3 Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman ja henkilökohtaistamisen tarkoitus ja tavoitteet

Suomessa ammatillinen aikuiskoulutus perustuu vahvasti näyttötutkintojärjestelmään. Järjestelmän etuna on erityisesti se, että henkilön ammatillinen osaaminen voidaan sen avulla kansallisesti ja laadullisesti tunnustaa riippumatta siitä, onko osaaminen kertynyt työkokemuksen, opintojen tai muun toiminnan kautta. Tärkeintä on ammatin hallinta. Näyttötutkintojärjestelmä perustuu ennen kaikkea työelämäälähtöisyyteen. Elinkeino- ja muu työelämä osallistuu vahvasti näyttötutkintojen suunnitteluun, järjestämiseen ja arviointiin. Näyttötutkintojärjestelmä tarjoaa erityisesti aikuisväestölle joustavan tavan osoittaa, uudistaa ja ylläpitää ammatillista osaamistaan. (Näyttötutkinto-opas 2007, 12.)

Näyttötutkintojärjestelmässä tunnistetaan ja tunnustetaan eri tavoilla hankittu osaaminen. Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla näyttötutkinnon perusteissa määritelty ammattitaito.

Näyttötutkintojärjestelmän keskeisiä periaatteita ovat:

1. kolmikantayhteistyö: työnantajataho, työntekijätaho ja opetusalan tiivis yhteistyö tutkintorakenteesta päätettäessä, tutkinnon perusteita laadittaessa sekä näyttötutkintoja, suunniteltaessa, järjestettäessä ja arvioitaessa.
2. tutkintojen riippumattomuus ammattitaidon hankkimistavasta
3. tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaminen osoittamalla ammattitaito tutkintotilaisuuksissa
4. henkilökohtaistaminen.

Näyttötutkintojärjestelmän keskeisiä arvolähtökohtia ja toteuttamisperiaatteita ovat työelämäkeskeinen ammattitaito ja sen arviointi, aikuisväestön ja elinkeino- ja muun työelämän tarpeiden huomioon ottaminen, käsitys aikuisesta tutkinnon suorittajana, tasa-arvo sekä asiakaslähtöinen toiminta. (Näyttötutkinto-opas 2007, 13).

Näyttötutkintojärjestelmään kuuluu olennaisena osana erilaisten sopimusten ja ohjeistusten laatiminen ja sopiminen. Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma on yksi näyttötutkinnon järjestämissopimuksen osa ja se sisältää kolmivaiheisen henkilökohtaistamisen kaksi ensimmäistä osaa: näyttötutkintoon hakeutumisvaiheen ja näyttötutkinnon suorittamisvaiheen henkilökohtaistamisen. Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma on olennainen osa itse näyttötutkinnon järjestämissopimusta. Siinä tutkinnon järjestäjä sitoutuu yhteistyöhön eri osapuolten, tutkinnon suorittajan, muiden tutkintotilaisuuksien hankkineiden ja tutkintotoimikunnan kanssa.

Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma on näyttötutkinto-oppaan ja tutkintotoimikunnan ohjeiden mukaisesti laadittu työväline kaikkien tutkinnon järjestämiseen ja suorittamiseen osallistuvien käyttöön.

Kolmivaiheinen henkilökohtaistaminen ohjaa sekä koulutuksen- että tutkinnon järjestäjää tarjoamaan aikuisille joustavat järjestelyt ja parhaat mahdolliset olosuhteet osoittaa osaamistaan tutkintotilaisuuksissa sekä kehittää ja uudistaa työelämässä tarvitsemaansa ammattitaitoaan. Tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen mahdollistaa niin työntekijälle kuin työnantajalle joustavan tavan päivittää ammateissa nopeasti tapahtuvia muutoksia.

Verkostoitumista on pidettävä näyttötutkintojen järjestämisen avaintavoitteena jokaisessa kolmessa vaiheessa ja ennen kuin henkilö on hakeutunut tutkinnon suorittajaksi. Verkostoitumista on löydettävä kaikilla tasoilla, oppilaitoksen johdon, työpaikkojen, eri sidosryhmien ja koulutuksenjärjestäjien sekä tutkinnonjärjestäjien tahoilla.

4 Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman ja henkilökohtaistamisen kehittyminen

Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma pohjautuu Opetushallituksen antamaan ohjeeseen, Näyttötutkinto-oppaaseen. Ensimmäinen näyttötutkinto-opas laadittiin vuonna 2003 ja sen perusteella tehtiin ensimmäiset näytönjärjestämissuunnitelmat. Jo kyseisenä vuonna käynnissä olleen Aihe-projektin tavoitteena oli tuottaa kolmivaiheinen henkilökohtaistamisprosessi.

Henkilökohtaistamisen sisältö ja rakenne ovat 56 oppilaitoksen kehittämisen tuotos. AiHe-projektin ensimmäisinä kehittämisvuosina määriteltiin henkilökohtaistamisprosessi näyttötutkintotoiminnassa. Henkilökohtaistaminen tarkoittaa tutkinnon suorittajan ja/tai opiskelijan ohjaus-, neuvonta- ja opetustarpeiden huomioon ottamista ja tarvittavien tukitoimien käyttämistä näyttötutkinnossa ja/tai siihen tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa tutkinnon perusteita noudattaen. Henkilökohtaistaminen alkaa tutkinnon suorittajan ensimmäisestä yhteydenotosta ja päättyy tutkinnon tai sen osan valmistuttua. Asiakaslähtöinen tiedotus, neuvonta ja ohjaus ovat keskeisiä henkilökohtaistamisen työmuotoja oppimisen tukemisen ja ammattitaidon arvioinnin lisäksi. (Rikkinen, 2006b.)

5 Verkostoituminen näyttötutkintojärjestelmässä

. Hankintaverkostoissa perusasiakkaat AiHe-projektissa on kannustettu monin tavoin rehtoreita ja aikuiskoulutuksen johtajia vaikuttamaan toiminta-alueellansa verkostoituvan yhteistyön vahvistamiseen toiminnan kehittämisessä ja perustehtävän toteutuksessa. Verkostoja on rakennettu eri oppilaitosten lisäksi työpaikkojen ja sidosryhmien suuntaan. Hankintojen kehittämisverkostot pyrkivät löytämään malleja esim. oppisopimuskoulutuksen henkilökohtaistamisesta. Joissakin verkostoissa määritellään henkilökohtaistetun kolmivaiheisen toiminnan hankintakriteereitä. AiHe-oppilaitosten viesti on, että aikaisin lukitut koulutushankinnat saattavat osoittautua liian jäykiksi yksilön tutkinto- ja oppimisprosessin edistymisen kanalta. Ne ovat joko liian pitkiä, liian lyhyitä tai liian sitovia tiettyihin opetusmuotoihin ja -menetelmiin. Sen sijaan puite- ja kapasiteettihankinnat ovat osoittautuneet joustaviksi ja soveltuvat asiakaslähtöiseen toimintaan. Hyviä kokemuksia on saatu myös työhallinnon rahoittaman valmentavan koulutuksen yhdistämisestä henkilökohtaistettuun tutkinnon suorittamiseen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen. Rahoituksen jatkoa on löydetty myös oppisopimuskoulutuksesta, työelämä ja kansalainen, tulisikin nähdä yhteisen

toiminnan lähtökohdaksi ja edunsaajaksi. Hankintajärjestelmien verkostoituvan synergiaedun käyttö saattaisi pienentää myös eriytyneesti toimivien hankintajärjestelmien hallintokustannuksia. Verkostohan etsivät asiakkailleen hyviä ratkaisuja yhdessä.

On muistettava, että verkostoitumista tarvitaan kaikilla tasoilla. AiHe-projekti on aktiivisesti tarjonnut yhteistyötä eri suuntiin. Olemme monessa mukana. Kansallisella tasolla opetusministeriö on hyödyntänyt yhteisesti kehittämiämme tuloksia monella tavalla. Työministeriöllä on myös omia tavoitteiltaan lähes yhteneviä hankkeita, joten tuloksien molemminpuolinen hyödyntäminen on järkevää. TE-keskukset ovat järjestäneet koulutustilaisuuksia henkilöstölleen ja palvelujentuottajilleen. Näissä tilaisuuksissa Aiheprojektin kokemuksia ja kehittämistuloksia on hyödynnetty ja levitetty laajasti eri toimijoiden käyttöön. Samoin työvoimaopiston järjestämissä työhallinnon henkilöstökoulutuksissa on käytetty AiHe-projektin tuloksia tarkastelun pohjana. Samanlaista yhteistyötä on tehty oppisopimuskoulutuksen edustajien kanssa. Verkostot on viritelty myös näyttötutkintotoiminnan strategiatyöhön. (Rikkinen, 2005.)

Tässä osaamisen kokoamisessa, jatkotyössä ja jalkautumisessa voisivat koulutusorganisaatiot olla yritysten kumppaneina. Eri koulutustahojen välinen verkottuminen ja sieltä tuleva pedagoginen osaaminen auttaa suunnittelemaan tulevaisuudessa koulutuksen työelämän tarpeita vastaavaksi. (Vartiainen 2006, s.63.)

5.1 Verkostoituminen Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa

Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto (SAMI) on Itä-Savon koulutuskuntayhtymän omistama oppilaitos, jossa opiskelee n. 2 500 eri tutkintoja suorittavaa aikuista ja nuorta. Samilla on 73 perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnon näyttötutkinnon järjestämissopimusta. Rahoitusta tarjottava koulutus saa OPM:n normirahoitusta, nuorten perustutkintoon, työvoimakoulutuksen rahoitusta aikuisten eri koulutuksiin mm. yhteishankinta hoidettaviin yritysten täsmäkoulutuksiin. Valtionosuusrahoitusta (VOS) aikuisten tutkintojen- ja koulutuksen suorittamiseen sekä erilaisien hankkeiden kautta tulevaa rahoitusta. Koulutuksen hankintajärjestelmä vaatii erinomaisen laajaa verkostoa ja verkostoitumista koko organisaatiolta. Hankintajärjestelmän ja erilaisten rahoitusjärjestelmien olisikin hyvä verkostoitua, jolloin synergiaedut voisivat pienentää hallintokustannuksia.

Koulutuksen järjestäminen oppilaitoksessa vaatii hyvin suuren verkoston opettajia, opinto-ohjaajia ja eritasoisia tukihenkilöitä.

5.2 Verkostoituminen hierojan ammattitutkinnossa

Hierojan ammattitutkinnossa verkostoitumista on tapahtunut ainakin kahdella tasolla, itse koulutuksen järjestämisen ja tutkinnon suorittamisen tasolla. Koulutuksen alkuvaiheessa ja ennen sen aloitusta, järjestämisessä ovat vahvasti mukana hankintajärjestelmä rahoittajineen ja opiskelijarekrytoineineen. Itse koulutuksessa tarvitaan vahva verkosto oppilaitoksen sisällä ja myös työelämässä, työssäoppimispaikoissa. Opetushenkilöstön lisäksi tarvitaan monia erilaisia opiskelijahuollon tukipalveluja, kuten ruokahuolto, toimistopalvelut, opinto-ohjaaja ym. Työssäoppimispaikkojen ohjaaja ja laitoksissa työskentelevät muut alan ammattilaiset antavat suuren tuen opiskelijoille, tutkinnon suorittajille heidän ammatillisessa kehitymisessään. Tutkinnon suorittamisen näkökulmasta verkostoituminen tuo tullessaan suuria synergiaetuja mahdollistaen tutkinnon suorittajan joustavan ja henkilökohtaistetun tutkinnon suorittamisen.

SAMIn hierojakoulutuksella on näyttötutkinnon järjestämissopimus hierojan tutkintotoimikunnan kanssa. Järjestämissopimuksen myötä ja sen tähden olemme jatkuvassa yhteistyössä hierojan tutkintojärjestelmää valvovan ja kehittävän tahon kanssa ja sitä kautta myös useimpien koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Järjestämme myös huomattavan määrän tutkintotilaisuuksia toisille koulutusta järjestävien oppilaitoksien tutkinnon suorittajille. Olemme verkostoituneet 5-7 oppilaitoksen kanssa ja järjestämme tutkintotilaisuuksia eri puolilla Suomea ja ulkomailla.

5.3 Omat pohdinnat verkostoitumisesta

Kaikilla tasoilla näen päällimmäisenä tavoitteena verkostoitumisen. Verkostoitumisen tutkintojärjestelmäämme aikuisten ammatillisten tutkintojen osalta lähdettiin kehittämään 1990-luvun alussa. Koko näyttötutkintojärjestelmän perusajatus on mielestäni ollut päästä eroon sisäänpäin rakennetuista opetuksen ja ammattitaidon arvioinneista. Verkostoituminen koulutuksen hankinnassa, järjestämisessä ja tutkintojen arvioinnissa johtavat sellaiseen lopputulokseen, jota voi esitellä kenelle hyvänsä.

Omassa työssäni on yhteistyön määrä kasvanut näiden kahdenkymmenen vuoden aikana suuresti. Olen saanut yhteistyökumppaneita kotimaan monista oppilaitoksista ja työelämästä,

myös ulkomaisia yhteistyötahoja on tullut joukkoon. Yhteistyö on kehittänyt hierojan ammattitutkinnon koulutusta ja näyttötutkintojärjestelmää. Yhdessä toisten oppilaitosten kouluttajien ja tutkinnon arvioijien kanssa olemme saaneet näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman ja siihen liittyvän kolmitahoisen henkilökohtaistamisen sille hyvälle tasolle, missä sen pitää olla hierojan ammattitutkinnossa. OPH:n ja hierojan tutkintotoimikunnan työ näissä yhteishankkeissa on ollut toimintaa tukevaa ja kehittävää. Kaikkien edellä mainittujen tahojen yhteisten koulutus- ja kehittämistilaisuuksien lopputuloksena olemme saaneet hierojakoulutuksen ja tutkinnon kansainvälisesti vertaillen kiitettävälle tasolle.

Verkostoituminen oppilaitosten eri tutkintojen välillä on osin kesken. Joissakin tutkinnoissa on ollut selkeästi tarpeellista perustaa eri oppilaitosten välille yhteistyöhankkeita. Oppilaitoksemme sisällä verkostoitumista on tapahtunut, mutta esimerkiksi SAMIn sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan sijoittuminen kolmeen eri yksikköön on selkeästi rajoittanut yhteistyötä. Tämä ongelma on poistunut huhtikuussa 2008 muutettuamme koko ala samaan remontoituun rakennukseen.

Toinen oppilaitoksemme sisällä verkostoitumista ja yhteistyötä rajoittava tekijä on nuorten puolen ja aikuisten tutkintojen erilaisuus. Tähänkin on tulossa muutosta uusien perustutkinnon tutkinnon perusteiden valmistumisen myötä.

On kuitenkin muistettava, että hyvä yhteistyö perustuu aina ihmisten väliseen luottamukseen ja henkilökohtaisiin hyviin suhteisiin. Verkostoitua voimme vaikka kuinka paljon, mutta me itse luomme mahdollisuuden verkostojen rakentamisen.

6 Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma ja henkilökohtaistaminen Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa.

OPH määräys 43/011/2006

Opintojen henkilökohtaistaminen on kaikilla opiskelijoilla kolmivaiheinen prosessi. Hakeutumisen, näyttötutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistaminen on SAMIn tulevaisuuden suunnittelussa yksi tärkeimmistä painopistealueista. Henkilöstön koulutus, hyvien työelämän verkostojen kautta tutkinnon suorittajien hakeutuminen, tutkinnon suorittaminen ja valmistavaan koulutuksen hakeutuminen on tullut yhteiseksi päämääräksi kun koulutus kuntayhtymän alueella uusia alan ammattilaisia

aikuiskuisten tutkintojärjestelmän kautta tuotetaan yhä nopeutuviin työelämän muutoksiin. Henkilökohtaistamista pitää myös soveltaa aikuisopiskelijoihin, jotka opiskelevat nuorten perustutkinnoissa. Näin koulutuksen päällekkäisyydet vähenevät ja aiemmin opitut ammattiin liittyvät tiedot ja taidot voidaan tunnistaa ja tunnustaa.

Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa henkilökohtaistaminen toteutuu kaikissa tutkinnon suorittamisen prosesseissa. Se on kuvattu *liitteen 1* prosessikaaviossa.

6.1 Tutkinnon hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen

Hakeutumisvaiheessa selvitetään hakeutujan esittämien luotettavien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten (esim. osaamiskartoitukset, keskustelut ja lähtötasokokeet) perusteella hänen osaamisensa sekä muut lähtökohtansa. Hakeutumisvaiheen kartoituksen tekee opinto-ohjaaja ja / tai ammatinopettaja tai muu sovittu henkilö, esim. oppisopimustoimiston koulutustarkastaja tai -suunnittelija. Mikäli yhteisesti todetaan, että hakeutujan tavoittelema tutkinto ei ole hänelle soveltuva, hänet ohjataan soveltuvaan tutkintoon. Osaaminen tunnustetaan käyttämällä monipuolisesti erilaisia alalle soveltuvia menetelmiä. Tämän jälkeen tulee myös päättää, miltä osin hakeutujan esittämien asiakirjojen pohjalta jo osoitettu osaaminen voidaan ehdottaa tunnustettavaksi. Asiakirjoja voivat olla esim. opiskelu- tai työtodistukset. Myös työnäytteet voivat toimia osaamisen tunnistamisen välineenä. Osaamisen tunnistamisesta vastaa tavoitetutkinnon vastuuhenkilö.

Osaamisen tunnistamisen perusteella on lisäksi arvioitava, miltä osin

- hakeutuja voidaan hänen jo saavuttamansa osaamisen perusteella ohjata suoraan hänelle soveltuvan tutkinnon, tutkinnon osan tai osien suorittamiseen (HENSU) tai
- hakeutuja on ohjattava tarvittavan lisäammattitaidon hankkimiseen (valmistava koulutus, työssäoppiminen, muut työelämän järjestelyt).

Tällöin on hakeutujalle myös selvitettävä ne erilaiset oppimisen mahdollisuudet, joita koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus tarjota, ja yhteisesti arvioitava niiden sopivuus hakeutujalle. Samalla tulee selvittää hänelle soveltuvat tutkinnon tai tutkinnon osan suoritusten järjestelyt sekä mahdollisen ohjauksen ja erityisten tukitoimien tarve. Nämä selvitykset tekee

tavoitetutkinnon vastuuhenkilö käyttäen apuna SAMIn asiantuntijapalveluiden henkilökuntaa, kuten erityisopettajia, kuraattoria, palveluohjaajaa

6.2 Tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen

Kaikissa tapauksissa, myös henkilökohtaistetussa tutkinnon suorittamisessa, on aina noudatettava tutkinnon perusteissa määriteltyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteerejä sekä ammattitaidon osoittamistapoja. Näiden toteutumisesta vastaa tutkinnon vastuuhenkilö.

Tutkinnon vastuuhenkilö laatii yhdessä tutkinnon suorittajan ja työelämän edustajan kanssa HENSUn eli henkilökohtaisen näyttösuunnitelman. Tutkintotilaisuuksien aikataulut ja käytännön järjestelyt tulee suunnitella mahdollisimman hyvin tutkintoa suorittavan tilanteeseen soveltuviksi. Tutkintotilaisuudet ovat aina työelämässä suoritettuja ja kolmikantaisesti arvioituja. Niitä voidaan suunnitella yhteistyössä ammatillisten neuvottelukuntien, kummiyritysten ja työpaikkaohjaajien kanssa. Valmistuville on annettava uraohjausta ja heille on kerrottava työvoimahallinnon palveluista ja jatkokoulutusmahdollisuuksista. Tutkinnon vastuuhenkilö käy valmistuvan kanssa arviointikeskustelun, jossa lisäksi arvioidaan tutkinnon suorittamista ja valmistavan koulutuksen järjestämistä.

6.3 Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistaminen

Tavoitteena on, että opiskelija täydentää osaamistaan vain puuttuvan ammattitaidon osalta. Oppimisen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijan elämäntilanne, aikaisemmin hankittu osaaminen, todetut oppimistarpeet ja työssä oppimisen mahdollisuudet. Lisäksi henkilökohtaistamisessa on yhteisesti suunniteltava opiskelijalle soveltuvat opiskelu- ja arviointimenetelmät sekä ohjaustoimet. Ammattitaidon hankkimisen suunnittelusta vastaa tutkinnon vastuuhenkilö yhdessä opon ja ammatinopettajien kanssa. Opiskelu- ja arviointimenetelmien soveltuvuudesta vastaa ammatinopettaja. Henkilökohtaistaminen on dokumentoitava näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisessa, tutkinnon suorittamisessa ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa. Dokumentointi kootaan henkilökohtaistamista koskevaksi asiakirjanteeksi, joka allekirjoitetaan.

Jokaisella tutkinnon suorittajalla on kirjallinen henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) ja henkilökohtainen näyttösuunnitelma (HENSU).

1. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma **HOPS** laaditaan, kuten kohdassa 6.1 on selvitetty tai mikäli Primus-lomakkeen käyttäminen ei vastaa tarkoitustaan, laaditaan HOPS erilliselle esim. Word-lomakkeelle ja Primuksen HOPS-välilehdelle kirjataan käytyjen HOPS-keskustelujen päivämäärät ja pääkohdat sekä kirjataan, mistä varsinainen HOPS löytyy.
 - a. opintoihin hakeutuminen: osoitettu osaaminen ja dokumentointi, tutkinnon soveltuvuus
 - b. tutkinnon suorittaminen: voidaanko ohjata suoraan joidenkin osien näyttötutkintoon, tutkinnon henkilökohtaistaminen
 - c. tarvittavan ammattitaidon hankkiminen: valmistavaan koulutukseen tai muuhun ammattitaidon hankkimiseen ohjaaminen ja koulutuksen henkilökohtaistaminen

2. Tutkintokohtaisen näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman pohjalta laatii jokainen tutkinnon suorittaja yhdessä tutkinnon vastuuhenkilön ja työelämän edustajan kanssa henkilökohtaisen näyttötutkintosuunnitelman (**HENSU**), johon kirjataan, mitä tutkintoon liittyviä tutkintosuoritukset tutkinnon suorittaja antaa sekä missä, milloin ja miten hän ne antaa. Näyttötutkintosuunnitelman toteutumista ja opiskelijan edistymistä seurataan ja tarvittaessa suunnitelmaa tarkennetaan.

Henkilökohtaistaminen koskee

 - a. **näyttötutkintojen tarjontaa:** tutkinnon suorittajan oma arvio osaamisestaan ja näyttöjen ajankohta
 - b. **näyttötutkintojen sisältöä:** osaamisen tunnustaminen (arvioijien hyväksymät dokumentit) ja sen ottaminen huomioon näyttöjen suunnittelussa
 - c. **näyttötutkintoympäristöjä:** tutkinnon suorittajan kuuleminen ja oman työpaikan soveltuvuuden huomioon ottaminen näyttöympäristön valinnassa

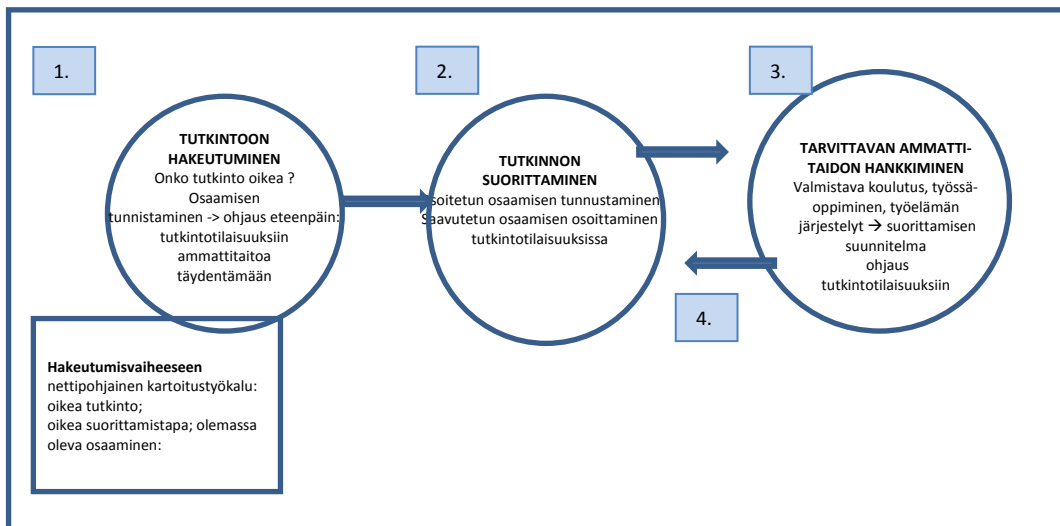
Tutkinnon suorittaja sekä koulutuksen järjestäjä (tutkinnon vastuuhenkilö) ja tarvittaessa tutkinnon hankkija ja työelämän edustaja **allekirjoittavat Primuksesta tulostetun HOPSin ja siihen liitetyn HENSUn**. Mahdollisten muutosten jälkeen uudet tulosteet allekirjoitetaan. Primuksen HOPS-lomakkeelle kirjataan, missä allekirjoitettua lomaketta säilytetään. Henkilökohtaistamisen toteutumista on arvioitava tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen edetessä osapuolten keskenään sopimalla tavalla. Asiakirjaan ei saa

sisällyttää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (L 621/1999) tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja.

7 Näyttötutkinon järjestämissuunnitelma ja henkilökohtaistaminen hierojakoulutuksessa

OPH määräys 43/011/2006

Henkilökohtaistaminen tarkoittaa näyttötutkintojärjestelmässä tutkinon suorittajan ohjauksen, neuvonnan, opetuksen ja tukitoimien asiakaslähtöistä suunnittelua ja toteutusta. Näyttötutkinon henkilökohtaistaminen on kaikilla tutkinnonsuorittajilla kolmivaiheinen prosessi.

Kuva 1. Näyttötutkinon henkilökohtaistamisen vaiheet (SAMI, näyttötutkinon ohjeistus, 2008)

7.1 Näyttötutkinon hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen

Hakeutumisvaiheessa selvitetään hakeutujan esittämien luotettavien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten (esim. osaamiskartoitukset, keskustelut ja haastattelut). perusteella hänen osaamisensa sekä muut lähtökohdansa. Hakeutumisvaiheen alkuohjaus tapahtuu usein puhelimen tai sähköpostin välityksellä.

Hakeutumisvaiheen kartoituksen tekee koulutuksen edustaja siten kuin laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta määrittää. Kartoituksen tekee ammatinopettaja tai muu sovittu henkilö,

esim. oppisopimustoimiston koulutustarkastaja tai -suunnittelija. Mikäli yhteisesti todetaan, että hakeutujan tavoittelema tutkinto ei ole hänelle soveltuva, hänet ohjataan soveltuvaan tutkintoon. Osaaminen tunnustetaan käyttämällä monipuolisesti erilaisia alalle soveltuvia menetelmiä (osaan.fi). Tämän jälkeen tulee myös päättää, miltä osin hakeutujan esittämien asiakirjojen pohjalta jo osoitettu osaaminen voidaan tunnistaa ja ehdottaa tunnustettavaksi. Näitä asiakirjoja voivat olla esim. opiskelu- tai työtodistukset. Myös työnäytteet voivat toimia osaamisen tunnistamisen välineenä. Osaamisen tunnistamisesta vastaa tavoitetutkinnon vastuuhenkilö.

Osaamisen tunnistamisen perusteella on lisäksi arvioitava, miltä osin

- hakeutuja voidaan hänen jo saavuttamansa osaamisen perusteella ohjata suoraan hänelle soveltuvan tutkinnon, tutkinnon osan tai osien suorittamiseen tai
- hakeutuja on ohjattava tarvittavan lisäammattitaidon hankkimiseen (valmistava koulutus, työssäoppiminen, muut työelämän järjestelyt).

Tällöin on hakeutujalle myös selvítettävä ne erilaiset oppimisen mahdollisuudet, joita koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus tarjota, ja yhteisesti arvioitava niiden sopivuus hakeutujalle. Samalla tulee selvittää hänelle soveltuvat tutkinnon tai tutkinnon osan suoritusten järjestelyt sekä mahdollisen ohjauksen ja erityisten tukitoimien tarve. Nämä selvitykset tekee tavoitetutkinnon vastuuhenkilö käyttäen apuna SAMIn asiantuntijapalveluiden henkilökuntaa, kuten erityisopettajia, kuraattoria, palveluohjaajaa. Kaikkien tutkinnon suorittamiseen hakeutumisen lähtökohta on oppiva ihminen, jolla on aiemmin opittuja tietoja ja taitoja, jotka hakeutumisvaiheen yhteydessä on tunnistettava ja tunnustettava.

7.2 Näyttötutkinnon suoritusvaiheen henkilökohtaistaminen

Kaikissa tapauksissa, myös henkilökohtaistetussa tutkinnon suorittamisessa on aina noudatettava tutkinnon perusteissa määritellyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteerejä sekä ammattitaidon osoittamistapoja. Näiden toteutumisesta vastaa tutkinnon vastuuhenkilö.

Tutkinnon vastuuhenkilö laatii yhdessä tutkinnon suorittajan ja työelämän edustajien (työnantajan ja työntekijän) kanssa henkilökohtaisen näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman. Tutkintotilaisuuksien aikataulut ja käytännön järjestelyt tulee suunnitella mahdollisimman hyvin tutkintoa suorittavan tilanteeseen soveltuviksi. Tutkintotilaisuudet ovat aina työelämässä

suoritettuja ja kolmikantaisesti arvioituja. Niitä voidaan suunnitella yhteistyössä ammatillisten neuvottelukuntien, kummiyritysten ja työpaikkaohjaajien kanssa. Valmistuville on annettava uraohjausta ja heille on kerrottava työvoimahallinnon palveluista ja jatkokoulutusmahdollisuuksista. Tutkinnon vastuhenkilö käy tutkinnon suorittajan kanssa arviointikeskustelun, jossa lisäksi arvioidaan tutkinnon suorittamista ja valmistavan koulutuksen järjestämistä.

7.3 Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistaminen

Hierojan ammattitutkinnossa ammattitaidon hankkiminen tapahtuu tällä hetkellä kahden rahoitusmallin kautta, valtionosuusrahoituksen (VOS)) ja oppisopimusrahituksen kautta. Näistä kahdesta VOS-rahoitteinen koulutus on hierojan ammattitutkinnossa määräävässä asemassa. Rahoitusjärjestelmästä riippumatta koulutus kuitenkin suunnitellaan siten, että lähtökohtana on tutkinnon suorittajan, opiskelijan, henkilökohtainen opiskelupolku.

Hierojan ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta järjestämme kahdesta eri lähtötilanteesta tuleville opiskelijaryhmille, peruskoulutus ja täydennyskoulutus. Molempien koulutusvaihtoehtojen päämäärä on kuitenkin sama, hierojan ammattitutkinto suorittaminen hyväksytysti. Eritasoiset lähtötilanteet aikaansaavat sen, että toiset opiskelijat etenevät toisia nopeammin omalla opiskelijapolullaan, vaikka kaikkien oppiminen on konstruktivistista ja kumulatiivista.

8 Pohdinta

Työni aiheena oleva hierojan ammattitutkinnon näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma ja henkilökohtaistaminen on monen vuoden työn tulosta. Kun laki näyttökokeista tuli voimaan 1994, ja minulta kysyttiin halukkuutta ryhtyä jäseneksi hierojan tutkintotoimikuntaan kehittämään ja valvomaan hierojan ammattitutkintoa, innostuin uuden asian kehittamisestä. Olen saanut olla kolmetoista vuotta ikkunapaikalla kehittämässä sekä oman koulutusalan tutkintoja että koko tutkintojärjestelmää. Mielenkiintoista oli yhteistyö Aino Rikkisen kanssa jo 1990-alussa, kun hän toimi sen aikaisen sosiaali- ja terveysalan opetusneuvoksena. Keskustelut näyttökokeista ja niiden toteutusmuodoista alkoivat silloin. Tutkintojärjestelmä on kehittynyt ja kasvanut. Mielestäni se rohkea ajatus, joka silloin alkoi itää, on kasvanut ainakin Euroopan laajuiseksi koulutuksen kehittämisajatuksiksi, joka elää vahvasti ennen kaikkea Suomessa.

Itse olen monissa yhteyksissä sanonut olevani vankkumaton järjestelmän kannattaja. Urani aikana en ole kokenut mitään niin riemastuttavaa, kuin kertoa ihmiselle, jotka hakeutuvat suorittamaan tutkintoa, ettei heidän tarvitse unohtaa niitä tietoja ja taitoja, joita he ovat aiemmin oppineet elämänsä aikana, vaan kertomaan ne ja sitten yhdessä olemme voineet pohtia mitä asioita kyseiseen ammattiin vielä vaaditaan. Kysymyksessä on ollut paljon puhutun hiljaisen tiedon tunnistaminen ja tunnustaminen.

Järjestelmän vahvuus tai heikkous on siinä toimivat ihmiset. Jos jokin asia kaataa aikuisten tutkintojärjestelmän kaikilla sen tasoilla, niin se on talkootyön loppuminen järjestelmässä toimijoiden keskuudessa. Itse toimiessani sekä tutkintotoimikunnan puheenjohtajana että koulutusta järjestävässä organisaatiossa tutkintovastaavana saan viestejä verkoston eri tasoilta niistä työmääristä joiden kanssa eri puolilla Suomea painitaan. Samalla olen kuitenkin saanut tietää myös siitä, kuinka eri tahot ovat entistä vahvemmin ongelmia kohdatessaan verkostoituneet oppilaitosten sisällä tai alueellisesti eri oppilaitosten kanssa. Eli hädän ollessa suurimmillaan hukkuva tarttuu oljen korteen.

Kaikentasoisesta verkostoitumisesta ei olisi pitkä matka kaikentasoiseen kumppanuuteen. Tulevaisuudessa tai jo huomenna olisi hienoa nähdä ja kuulla, miten verkostojen kaikilla tasoilla pohdittaisiin ihan oikeasti, ketä varten näyttötutkintojärjestelmä on? Voiko järjestelmä olla ensisijaisesti muita kuin tutkinnon suorittajia varten? Järjestelmän kaikkien tasojen, koulutuksen hankkijasta, koulutusorganisaatioista, koulutuksen järjestäjään on toiminnassaan asettava ensisijalle tutkintojen laadullinen ja määrällinen kasvu.

Näyttötutkintojärjestelmä on ammatillisen koulutuksen tulevaisuus ja toivon henkilökohtaisesti, että se elää vielä pitkään. Järjestelmä vastaa nyt jo työelämän tarpeista tuleviin nopeisiin muutoksiin, kun se vain mahdollistetaan yhteistyössä koulutuksen ja työelämän kanssa. Yhteistyö ja kumppanuus ovat niitä termejä, jotka on saatava oikeasti toimimaan. Muuten ne jäävät sanoiksi juhlapuheisiin ja hallitusohjelmiin.

Lähteet

Henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien laadintaperiaatteet 2007. Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto.

Näyttötutkinto-opas 2007. Opetushallitus.

Näyttötutkinnon ohjeistus 2008. Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto.

Rikkinen, A. 2005. Aikuiskoulutuksen valtit: asiakkuus, verkostoituminen, kehittäminen. Pääkirjoitus. Puheenaiheita-lehti. Opetushallitus. Syksy, s. 3.

Rikkinen, A. (toim.) 2006a. Henkilökohtaistamisen hyvät käytännöt, mallit ja mekanismit. AiHe-projektin tuloksia 2006. Opetushallitus. Hakapaino Oy, Helsinki.

Rikkinen, A. 2006b. Näyttötutkinnot ja henkilökohtaistaminen. Luentomoniste.

Vartiainen, T. 2006. Henkilökohtaistaminen työelämässä – case Linsdström Oy. Teoksessa Malin, P. & Rikkinen, A. (toim.) 2006. Henkilökohtaistaminen ja työelämäyhteistyö avain laatuun ja vaikuttavuuteen. AiHe-projektin tuloksia 2006. Opetushallitus. Hakapaino Oy, Helsinki, s. 57-64.

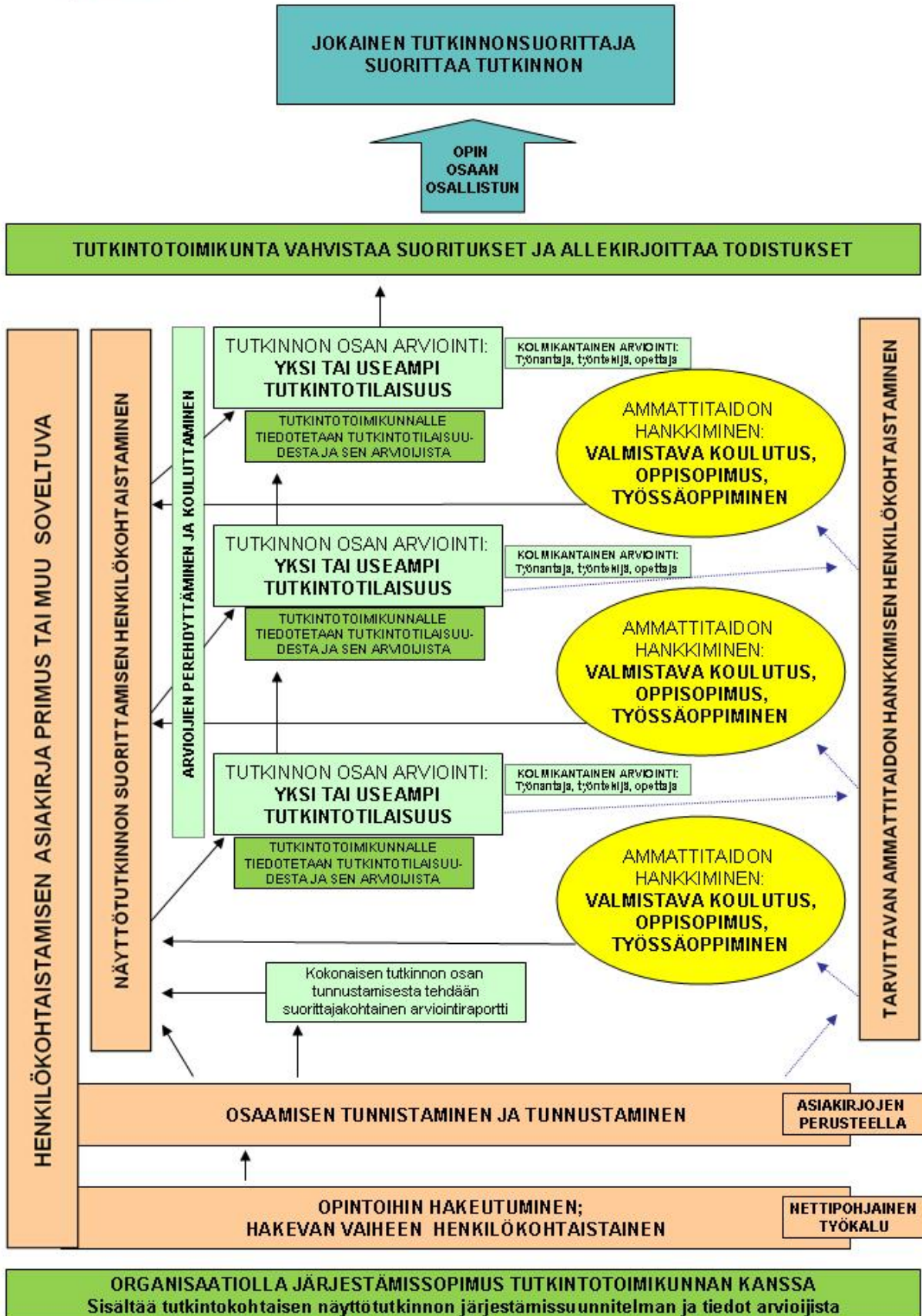
Liitteet

Liite 1: Tutkinnon suorittamisen prosessit Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa

Liite 2: Hierojan ammattitutkinnon näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma

NÄYTTÖTUTKINTOPROSESSI

HIEROJAN AMMATTITUTKINTO

NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA

Voimassa 27.1.2008 alkaen

SISÄLTÖ

1. NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄJÄ JA YHTEYSTIEDOT.....	3
2. NÄYTTÖTUTKINTO JOHON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA ON LAADITTU.....	3
3. TUTKINTOKIELI.....	3
4. NÄYTTÖTUTKINNON VASTUUHENKILÖ, YHTEYSTIEDOT JA NTM-PÄTEVYYS.....	3
5. NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄJÄN KOKEMUS ALALTA.....	4
6. ARVIO VUOSITTAISISTA SUORITTAJAMÄÄRISTÄ.....	4
7. TIEDOTUS, MARKKINOINTI JA TUTKINTOTILAISUUKSIEN TARJONTA.....	4
8. YHTEISTYÖ ELINKEINO- JA MUUN TYÖELÄMÄN KANSSA	26
9. OHJAUKSEN RESURSSIT	26
10. PERITTÄVÄT MAKSUT	26
11. NÄYTTÖTUTKINNON HAKEUTUMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN	27
12. NÄYTTÖTUTKINNON SUORITTAMISEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN	
13. NÄYTTÖTUTKINTOTILAISUUDEN SISÄLTÖ JA NÄYTTÖYMPÄRISTÖT	28
TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI	30
14. ARVIOIJIEN VALINTA JA ARVIOINTIOSAAMISEN YLLÄPITO	9
15. TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI	31
16. ARVIOINTIPÄÄTÖKSEN TEKEMINEN JA DOKUMENTOINTI	32
17. ARVIOINNISTA, OIKAISUMENETTELYSTÄ, TUTKINTOSUORITUSTEN UUSINNASTA JA ARVIOINTIPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN	32

Liitteet

Näyttötutkinnon järjestämissopimus
Arvioijaluettelo

1. NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄJÄ JA YHTEYSTIEDOT

Näyttötutkinnon järjestäjä Itä-Savon koulutuskuntayhtymä, Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto. Näyttötutkinnot toteuttaa Savonlinnan ammatti- ja aikuisopiston sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala koulutusyksikkö HUMANIA, aikuiskoulutus.

Oppilaitoksen yhteystiedot ovat:

Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto
 Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, aikuiskoulutus
 Keskussairaalantie 4, 57170 SAVONLINNA
 Puh (015) 550 6000 Fax 015 5506550
 sähköposti: etunimi.sukunimi@samedu.fi
www.samedu.fi

2. NÄYTTÖTUTKINTO, JOHON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA ON LAADITTU

Hierojan ammattitutkinto, jonka haettava tutkintorakenne on seuraava:

NÄYTTÖTUTKINNON OSAT OVAT:

- Hierojan ammatin perusteet
- Hierojan työmenetelmät
- Hieronta hoitotapahtumana
- Hieroja yrittäjänä

3. TUTKINTOKIELI

Näyttötutkinnon kieli on suomi.

4. NÄYTTÖTUTKINNON VASTUUHENKILÖ, YHTEYSTIEDOT JA 9.1 NÄYTTÖTUTKINTOMESTARIPÄTEVYYS

Hannele Kojo, koulutuspäällikkö, näyttötutkintomestari

sähköposti hannele.kojo@samedu.fi

puhelin 0445506501

faksi (015) 550 6550

Timo Kraft, hieronnan opettaja, näyttötutkintomestari

sähköposti timo.kraft@samedu.fi

puhelin 050 5723692

faksi (015) 550 6550

5. NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄJÄN KOKEMUS ALALTA

Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto, aiemmin SAKKE, on ollut mukana hierojan ammattitutkinnon työelämälähtöisten näyttötutkintojen toteutuksessa vuodesta 1996 alkaen. Olemme järjestäneet useita näyttötutkintoja vuosittain työelämän kanssa yhteistyössä joko oppilaitoksemme hierontapolilla tai jossain kuntoutusalan hoitolaitoksessa joka on hyväksytty näyttösuoritusten tekemispaiikaksi. Järjestämme toisten näyttötutkintojen järjestäjien kanssa tutkintotilaisuuksia muualla Suomessa, myös työelämästä suoraan tutkintosuorituksiin tuleville. Omaamme sekä näyttötutkintojen järjestelyjen että arvioinnin suhteen suuren määrän kokemusta ja pystymme organisoimaan näyttötutkintotilaisuuksia lyhyellä varoitusajalla sekä työelämästä näyttötutkintoihin tuleville että valmistavasta koulutuksesta näyttötutkinto suorituksiin osallistuville missä tahansa Suomessa.

Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistolla on näyttötutkinnon järjestämissopimukset 75 eri perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoon

6. ARVIO VUOSITTAISISTA SUORITTAJIA MÄÄRISTÄ

Vuodesta 1996 alkaen hierojan at:n näyttötutkinnon suorittajien määrä on ollut keskimäärin 120/vuosi. Vuonna 2007 tutkinnon suorittajien määrä on 139 kokotutkintoa ja 10-15 osatutkintoa. Kolmena seuraavana vuonna (2008, 2009 ja 2010) arvioimme tutkinnonsuorittajien määrän olevan n. 150 kpl/vuosi.

Vuoden 2007 suorittajat jakautuivat seuraavasti

- oppisopimusopiskelijat, 3 tutkinnon suorittajaa
- terapeuteille suunnattu täydennyskoulutus, 9 tutkinnonsuorittajaa
- oman oppilaitoksen valmistavasta koulutuksesta 7 tutkinnonsuorittajaa
- työelämästä suoraan tai yhteistyössä toisten oppilaitosten kanssa 134 tutkinnonsuorittajaa

Tarvittaessa järjestämme näyttötutkintotilaisuuksia myös muiden hierojaoppilaitosten valmistavaa koulutusta toteuttavien organisaation tarpeisiin, mistä oppilaitoksellamme on jo kokemusta.

Toteutamme siis näyttötutkintotilaisuuksia kaikille järjestämssopimuksessa mainituille ryhmille sekä työelämästä suoraan tuleville tutkinnonsuorittajille.

7. TIEDOTUS, MARKKINOINTI JA TUTKINTOTILAISUUKSIEN TARJONTA

Käytettävät markkinointitavat/mediat

- lehtimainonta, joka keskitetään pääasiassa Etelä-Savon maakunnan lehtiin sekä joihinkin valtakunnallisiin lehtiin
- oppilaitoksemme www-sivut
- henkilökohtainen markkinointi.

Suoramarkkinointikirjeet tutkintoa vailla oleville hieronta-alan terapeuteille

- messut www-sivut

Työssäoppimis-, NOSTE-ohjelmaan liittyvien käyntien ym. yhteydessä selvitetään näyttötutkintoon liittyvä hakeutumisvaiheen käytännöt ja kerrotaan mahdollisuudesta suorittaa hierojan at:n näyttötutkinto.

- paikallislehdissä

10 8. YHTEISTYÖ ELINKEINO- JA MUUN TYÖELÄMÄN KANSSA

Näyttöympäristönä näyttötutkinnon suorituksissa on ensisijaisesti aito työympäristö. Tutkintosuoritukset toteutetaan oppilaitoksen hoitoklinikalla tai mahdollisuuksien mukaan jossain muussa hoitolaitoksessa. Näyttötutkinnon suunnittelussa ja toteutuksessa toimimme yhteistyössä eri paikallisten yritysten kanssa mm. Savonlinnan fysiokeskus oy:n, kuntoutumiskeskus Kruunupuiston , Savonlinnan kuntoutumiskeskus, Kylpylä Casino, ym. Työelämän edustajina toimivat: Hieronta Esa Luukkanen, Hierontapiste Ossi Kaihovaara, Hierontahoitola Päivi Remes, hieroja Oili Airas, Malla`s Massagen Marja- Liisa Paloniemi, hieroja Sirpa Asukas.

Näyttötutkinnon suoritusten vastaanottoa varten arvioidaan aina työorganisaatiot osana näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmaa siten, että toimintaympäristö vastaa mahdollisuutta osoittaa ammattitaito tutkinnon perusteiden ja näyttötutkinnon osien tavoitteiden mukaisesti. Arviointiin osallistuu opetusalan edustajan lisäksi työnantajan ja työntekijän edustaja.

11 9. OHJAUKSEN RESURSSIT

Teemme yhdessä tutkinnon suorittajan kanssa hänelle henkilökohtaisen oppimissuunnitelman (HOPS) sekä henkilökohtaisen näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman. Suunnitelmissa otetaan huomioon niin työkokemuksen kuin koulutuksen kautta aiemmin hankittu osaaminen. Kerromme heti valmistavan koulutuksen alussa näyttötutkinnon suorittajalle näyttötutkinnon suoritusmahdollisuudesta ja – velvollisuudesta sekä hyväksytyyn näyttötutkinnon tai osasuorituksen merkityksestä työelämässä. Koulutuksen aikana annamme näyttötutkinnon suorittajille sekä ryhmä- että yksilöllistä ohjausta näyttötutkintoihin liittyvistä asioista. Ohjauksessa tuomme esille, että näyttötutkintoon osallistuminen on koulutuksen osa.

Tulevaisuudessa näyttötutkinnon suorittajalla on mahdollisuus saada ohjausta Moodle verkkooppimisympäristössä. SAMIN opettajat ovat kouluttautumassa tähän. Sähköposti toimii myös yhtenä ohjauksen lähteenä.

Näyttötutkinnon hakeutumisvaiheessa annamme henkilökohtaista ohjausta noin 1-2 tuntia ja lisäksi koko koulutuksen ajan ryhmä- ja yksilöllistä ohjasta tarpeen mukaan. Suoraan näyttötutkinto tilaisuuteen tuleville teemme hakeutumisvaiheessa lähtötason kartoituksen ja teemme sen perusteella jatkosuunnitelmat.

12 10. PERITTÄVÄT MAKSUT

Oppilaitoksemme omien tutkinnonsuorittajien maksut sisältävät tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen kustannukset. Näyttötutkinnon suoritusmaksu on vuonna 2007 300,50 € Oppisopimustoimiston kautta tulevien tutkinnonsuorittajilta perittävät maksut muodostuvat tarjousperusteisesti. Kolmansille tahoille myytävien näyttötutkintojen maksut muodostuvat myös tarjousperusteisesti.

OPH:lle tilitettävä tutkintomaksu 50,50 €peritään niiltä tutkinnon suorittajilta, joiden tutkinnonsuorituksen maksua ei voimassaolevien sopimusten mukaan mikään muu taho maksa.

Suoraan näyttötutkintoon tuleville tutkinnonsuorittajille maksut vahvistetaan erikseen. Vuodelle 2007 maksuiksi hierojan ammattitutkinnossa on vahvistettu suoraan työelämästä tutkintoa suorittamaan tulevilta 8 % opiskelutyövuoden hinnasta. Hinta - arvio koskee oppilaitoksen hierontaklinikalla järjestettäviä näyttötutkintoja.

Muille oppilaitoksille myytävät näyttötutkinnot hinnoittelemme todellisten kustannusten mukaan. Kun olemme järjestäneet hierojan ammattitutkinnon tutkintotilaisuuksia myyntipalveluna, niin tutkintotilaisuuksien kustannukset ovat 300 – 550 euroa / näyttötutkinnon osa/ näyttötutkinnon suorittaja. Hinnoittelussa ratkaisevaa on se, mikä on tutkintoon osallistuvien määrä ja mistä arvioijat tutkintotilaisuuksiin tulevat (matka- ja majoituskustannukset, ym).

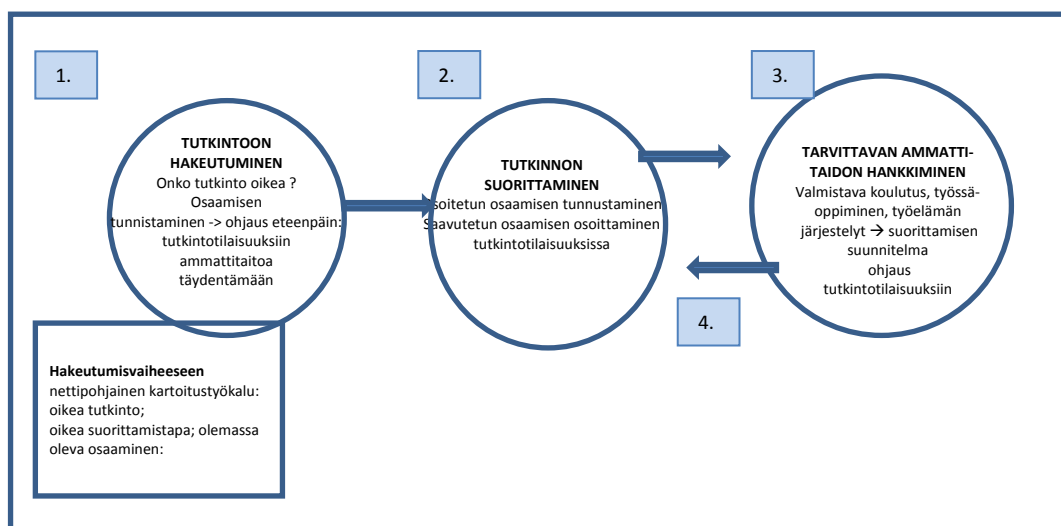
13

14 NÄYTTÖTUTKINNON HENKILÖKOHTAISTAMINEN

OPH määräys 43/011/2006

Henkilökohtaistaminen tarkoittaa näyttötutkintojärjestelmässä tutkinnon suorittajan ohjauksen, neuvonnan, opetuksen ja tukitoimien asiakaslähtöistä suunnittelua ja toteutusta.

Näyttötutkinnon henkilökohtaistaminen on kaikilla tutkinnonsuorittajilla kolmivaiheinen prosessi.

Kuva 1. Näyttötutkinnon henkilökohtaistamisen vaiheet (SAMI, näyttötutkinnon ohjeistus, 2008)

11. NÄYTTÖTUTKINNON HAKETUMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Hakeutumisvaiheessa selvitetään hakeutujan esittämien luotettavien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten (esim. osaamiskartoitukset, keskustelut ja haastattelut) perusteella hänen osaamisensa sekä muut lähtökohtansa. Hakeutumisvaiheen alkuohjaus tapahtuu usein puhelimen tai sähköpostin välityksellä.

Hakeutumisvaiheenkartoituksen tekee koulutuksen edustaja siten kuin laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta määrittää. Kartoituksen tekee ammatinopettaja tai muu sovittu henkilö, esim. oppisopimustoimiston koulutustarkastaja tai -suunnittelija.

Mikäli yhteisesti todetaan, että hakeutujan tavoittelema tutkinto ei ole hänelle soveltuva, hänet ohjataan soveltuvaan tutkintoon. Osaaminen tunnustetaan käyttämällä monipuolisesti erilaisia alalle soveltuvia menetelmiä (osaan.fi).

Tämän jälkeen tulee myös päättää, miltä osin hakeutujan esittämien asiakirjojen pohjalta jo osoitettu osaaminen voidaan tunnustaa ja ehdottaa tunnustettavaksi. Asiakirjoja voivat olla esim. opiskelutai työtodistukset. Myös työnäytteet voivat toimia osaamisen tunnustamisen välineenä. Osaamisen tunnustamisesta vastaa tavoitetutkinnon vastuuhenkilö.

Osaamisen tunnustamisen perusteella on lisäksi arvioitava, miltä osin

- hakeutuja voidaan hänen jo saavuttamansa osaamisen perusteella ohjata suoraan hänelle soveltuvan tutkinnon, tutkinnon osan tai osien suorittamiseen

tai

- hakeutuja on ohjattava tarvittavan lisäammattitaidon hankkimiseen (valmistava koulutus, työssäoppiminen, muut työelämän järjestelyt).

Tällöin on hakeutujalle myös selvitettävä ne erilaiset oppimisen mahdollisuudet, joita koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus tarjota, ja yhteisesti arvioitava niiden sopivuus hakeutujalle. Samalla tulee selvittää hänelle soveltuvat tutkinnon tai tutkinnon osan suoritusten järjestelyt sekä mahdollisen ohjauksen ja erityisten tukitoimien tarve.

Nämä selvitykset tekee tavoitetutkinnon vastuuhenkilö käyttäen apuna SAMIn asiantuntijapalveluidenhenkilökuntaa, kuten erityisopettajia, kuraattoria, palveluohjaajaa. Kaikkien tutkinnon suorittamiseen hakeutumisen lähtökohta on oppiva ihminen, jolla on aiemmin opittuja tietoja ja taitoja, jotka hakeutumisvaiheen yhteydessä on tunnistettava ja tunnustettava.

12. NÄYTTÖTUTKINNON SUORITTAMISEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Kaikissa tapauksissa, myös henkilökohtaistetussa tutkinnon suorittamisessa on aina noudatettava tutkinnon perusteissa määritellyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteerejä sekä ammattitaidon osoittamistapoja. Näiden toteutumisesta vastaa tutkinnon vastuuhenkilö.

Tutkinnon vastuuhenkilö laatii yhdessä tutkinnon suorittajan ja työelämän edustajien (ta ja tt) kanssa henkilökohtaisen näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman. Tutkintotilaisuuksien aikataulut ja käytännön järjestelyt tulee suunnitella mahdollisimman hyvin tutkintoa suorittavan tilanteeseen soveltuviksi. Tutkintotilaisuudet ovat aina työelämässä suoritettuja ja kolmikantaisesti arvioituja. Niitä voidaan suunnitella yhteistyössä ammatillisten neuvottelukuntien, kummiyritysten ja työpaikkaohjaajien kanssa.

Valmistuville on annettava uraohjausta ja heille on kerrottava työvoimahallinnon palveluista ja jatkokoulutusmahdollisuuksista. Tutkinnon vastuuhenkilö käy tutkinnon suorittajan kanssa arviointikeskustelun, jossa lisäksi arvioidaan tutkinnon suorittamista ja valmistavan koulutuksen järjestämistä.

13. NÄYTTÖTUTKINTOTILAISUUDEN SISÄLTÖ JA NÄYTTÖYMPÄRISTÖT

Hierojien ammattitutkinnon tutkintotilaisuudet järjestetään näyttötutkinnon osittain siten että ne jakautuvat tasaisesti koko vuoden ajalle.

Hierojan ammattitutkinnon osat

- # hierojan ammatin perusteet
- # hierojan työmenetelmät
- # hieronta hoitotapahtumana
- # hieroja yrittäjänä

Tutkintotilaisuudet suunnitellaan hierojan ammattitutkinnon tutkinnon perusteiden mukaan siten, että aidossa työtilanteessa käytännön työtehtävillä tutkinnonsuorittaja voi osoittaa hallitsevansa tutkinnon perusteissa määritellyn ammattitaidon.

Tutkinnon perusteissa määritelty ammattitaito määrittää työtehtävän ja sitä vastaavat arvioinnin kohteet ja kriteerit.

Hierojan ammatin perusteet

Näyttötutkinnon osa suoritetaan kirjallisen tuotoksena. Näyttötutkinnon arvioijat saavat näytönsuorittajien kirjalliset tuotokset koottuna porfoliona. Kirjallisiin tuotoksiin tarvittavan materiaalin jokainen tutkinnon suorittaja hankkii itse ja tuottaa materiaalin word-tiedostoina sekä lähettää sähköpostitse tutkinnon vastuuhenkilölle joka toimittaa materiaalin edelleen kolmikantaisesti arvioitavaksi.

Kirjalliset tuotokset tehdään tutkinnon ammattitaitovaatimusten mukaisesti, arvioinnin kohteet ja kriteerit huomioon ottaen. Arviointi suoritetaan kolmikanta periaatteen mukaisesti hyväksytty / hylätty. Arvioitava materiaali toimitetaan arvioijille n. 2 viikkoa ennen arviointikeskustelua. Arviointikeskustelu käydään tutkinnon osa hierojan työmenetelmät osion yhteydessä.

Hierojan työmenetelmät

Tutkinnon osan kesto on 2-4 tuntia/suorittaja. Näyttötutkinnon tämä osa suoritetaan parityönä, jolloin tutkinnon osan suorittajan asiakkaana toimii toinen näyttötutkinnon suorittaja. Näyttötutkinnon osan asiakkaana voi toimia myös näyttötutkinnon arvioija tai joku kolmas ulkopuolinen taho.

Tutkinnon suorittaja antaa lyhyen hierontanäytteen jossa arvioidaan mm. otteet, tekniikka, työergonomia. Tutkinnon arvioijalle annettavaan hierontaa varataan 20 min ja siinä arvioidaan hieronnan perusotteet ja lihasten anatominen tunteminen. Tutkinnon osan suorittaminen arvioidaan kyseisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten pohjalta. Arviointi tapahtuu hyväksytty/hylätty.

Tutkinnon suorittaja arvioidaan kolmikanta periaatteen mukaisesti. Kirjallisen arvion tutkinnon osan suorituksesta antavat arvioijat, asiakkaana toiminut tekee näyttösuorituksesta vertaisarvioinnin ja tutkinnonsuorittaja tekee kirjallisen arvion omasta suorituksestaan. Tutkinnon osan suorittaja voi täydentää arviotaan suullisesti, tutkintotilaisuuden lopuksi käytävässä arviointikeskustelussa, johon varataan n. 30 min/ tutkinnonsuorittaja.

Arviointikeskustelussa ovat läsnä tutkinnon suorittaja, vertaisarvioinnin tehnyt asiakkaana ollut henkilö, työelämän edustaja, työn antajan edustaja sekä opetusalan edustaja. Tutkinnon suorittaja saa aina suullisen ja kirjallisen palautteen tutkinnon osan suorittamisen jälkeen.

Hieronta hoitotapahtumana

Hieronta hoitotapahtumana osioon tutkinnon suorittaja voi osallistua sen jälkeen kun tutkinnon osat hieronnan perusteet ja menetelmät ovat hyväksytysti suoritettu. Näyttötutkinnon osa on suoritettava aidossa työympäristössä joko oppilaitoksen hierontaklinikalla tai jossain kuntoutusalan hoitolaitoksessa. Asiakkaina ovat ulkopuoliset aidot asiakkaat.

Tutkintosuorituksen aikana tehdään 3 -5 hoitoa päivässä. Jokaisella tutkinnon suorittajalla tulee olla 5-6 asiakasta tutkinto tilaisuuden aikana. Tavoitteena on että jokaiselle asiakkaalle tulee 3-4 hoitoa tutkinto tilaisuuden ajalle, jakautuen kahdelle tai useammalle viikolle.

Näyttötutkinnon arvioijat suorittavat yksilöllisen arvioinnin jokaisesta tutkinnon suorittajasta. Tutkinnon osan suorittaminen arvioidaan kyseisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten pohjalta. Arviointi tapahtuu hyväksyty/hylätty.

Tutkinnon suorittaja arvioidaan kolmikanta periaatteen mukaisesti. Kirjallisen arvion tutkinto suorituksesta ja sen kaikista osasuorituksista antavat näyttötutkinnon arvioijat. Asiakkaat antavat kirjallisen palautteen saamastaan hoidosta, omalla lomakkeella. vertaisarvioinnin suorittaa joku toinen näyttötutkintoon osallistunut. Tutkinnon suorittaja tekee kirjallisen arvion omasta suorituksesta. Hän voi täydentää arviotaan suullisesti tutkintosuorituksen lopuksi käytävässä arviointikeskustelussa, johon varataan aikaa 30 - 50 min.

Loppuarvioinnissa käydään läpi kaikki tutkintosuorituksen osaan vaikuttava arviointimateriaali ja todennetaan lopputulos. Arviointikokous päättää kolmikantaisesti tutkintosuorituksen esittämisestä hyväksyttäväksi tutkintotoimikunnalle. Tutkinnonsuorittaja saa aina suullisen ja kirjallisen palautteen tutkinnon osan suorittamisen jälkeen.

Hieroja yrittäjänä

Tutkinnonsuorittaja tekee kirjallisen liiketoimintasuunnitelman (portfolio). Tehtävä palautetaan arvioijalle 2-3 viikkoa ennen arviointikeskustelua. Tutkinnon osan arvioijat voivat pyytää tehtävään täydennystä ennen henkilökohtaista arviointikeskustelua. Arviointikeskusteluun varataan aikaa n. 30 min/tutkinnon suorittaja.

Näyttötutkinnon osan suorittaminen arvioidaan kyseisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten pohjalta. Arviointi tapahtuu hyväksyty/hylätty. Tutkinnonsuorittaja saa aina kirjallisen arvion tutkinnon osan suorituksesta.

TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI

14. ARVIOIJIEN VALINTA JA ARVIOINTIOSAAMISEN YLLÄPITO

Työelämän edustajat toimivat arvioijina, jolloin he saavat arvioijakoulutuksen. Arvioijakoulutuksen ensimmäinen vaihe on lähipäivä, jossa käydään läpi näyttötutkintojärjestelmää ja sen määräyksiä, ammattitaitoa ja näyttötutkinnon perusteita. Päivä voidaan toteuttaa myös osissa esim. kaksi puolen päivän tapaamista tai kolme 2-3 tunnin tapaamista. Mikäli päivä toteutetaan osissa, niin osien välillä annetaan tehtävät. Arvioijakoulutus on pituudeltaan n. 1 opintopistettä. Lisäksi arvioijat perehdytetään erikseen jokaiseen tutkintotilaisuuteen.

Lisäkoulutusta annetaan tarpeen mukaan (kun määräykset/tutkinnon perusteet muuttuvat ym.). Jokaisen tutkintosuorituksen jälkeen reflektoidaan myös arviointia ja arvioijien toimintaa sekä pohditaan tutkintotoiminnan kehittämistä. Nämä kehittämishdotukset kirjataan lyhyesti arvioijaryhmän kokouksen pöytäkirjaan, jolloin ne menevät myös tiedoksi tutkintotoimikunnalle.

Lisäksi työelämän edustajat voivat toimia myös arviointitiedon tuottajina, jolloin he saavat lyhyemmän koulutuksen omilla työpaikoillaan (mitä arvioidaan, miten ja millä kriteereillä, tutkinnon perusteiden mukaan). Näin myös työpaikoilla toimivat henkilöt tietävät, mitä ollaan tekemässä; miksi heitä haastatellaan ja mitä heiltä odotetaan. Tutkintotilaisuuksien arvioijina käytämme arvioijakoulutuksen saaneita työpaikkaohjaajia jotka ovat perehtyneet hierojan ammattitutkinnon perusteisiin.

ARVIOIJIEN ESTEELLISYYS

Hallintolaki 434 / 2003 § 28 ja hierojan tutkintotoimikunnan ohjeistus määrittävät esteellisuuden. Hallintolakiin vedoten esteelliseksi arvioimaan tutkintotilaisuuksissa, katsotaan esim. tutkinnon suorittajan sukulainen, ystävä tai työkaveri. Tutkintotoimikunnan ohjeistuksen mukaan työelämän arvioijalta edellytetään, ettei hän ole toiminut työssäoppimisen ohjaajana valmistavan koulutuksen aikana ja opetusalan edustajalta, ettei hän ole ollut opetussuhteessa valmistavan koulutuksen aikana tutkinnon suorittajaan enemmän kuin 2 opintoviikon laajuudella.

15. TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI

Näyttötutkinnon arviointiaineistona käytetään tutkinnonsuorittajan henkilökohtaisen näyttötutkinnon suunnitelman mukaisesta käytännön toiminnasta koottua palautetta ja arviointitietoa, mikä kootaan tutkinnon perusteiden mukaan laaditulle arviointilomakkeelle.

Arviointitietoa kerätään tutkinnon suorittajan työtovereilta ja sisäisiltä sekä ulkoisilta asiakkailta. Tutkinnon suorittajan itsearvio kuuluu myös jokaiseen tutkinnon osaan ja se huomioidaan arviointipäätöstä tehtäessä. Tutkinnon suorittaja tekee jokaisesta tutkinnon osasta kirjallisen itsearvioinnin.

Arvioinnissa käytettävät menetelmät ovat siis:

- havainnointi: todellisen työtehtävän suorittamisen havainnointi. Tätä havainnointia tekevät tutkinto tilaisuuden arvioijat, kolmikantaisesti.
- arviointikeskustelu: jokaisen tutkinnon suorittajan suoritusten arviointi päättyy aina arviointikeskusteluun, johon osallistuva tutkinnon osan arvioijat, kolmikantaisesti, tutkinnon suorittaja ja suorittajan vertaisarvioija.
- kirjalliset dokumentit: Tutkinnon suorittajan työssään laatimat kirjalliset dokumentit, kuten tehty opetus- ja ohjausmateriaalit, hoitoraportit, suunnitelmat, ym. voidaan ottaa huomioon näyttötutkinnon aineistona
- itsearviointi: tutkinnon suorittajan itsearviointi huomioidaan näyttötutkinnon aineistona, täydentämään arviointia. Itsearviointia käytetään palautekeskustelun osana ennen kolmikantaisen arviointipäätöksen tekemistä.

Näyttötutkinnon arviointi on jatkumo, jossa tutkinnon suorittaja ja kaikki arviointia tekevät tahot arvioivat yhteistyössä henkilökohtaisen näyttötutkinnon suunnitelman toteutumista..

16. ARVIOINTIPÄÄTÖKSEN TEKEMINEN JA DOKUMENTOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomioita ammatillisiin pätevyysvaatimuksiin ja ammatin kokonaisvaltaiseen hallintaan. Näyttötutkintoon liittyvät tehtävät ovat arvioinnin tukena ja niihin on tutustuttu ennakkoon, näistä arviointi suoritetaan näyttötutkin arviointikeskustelun yhteydessä. Arviointikriteerien- ja keskustelun pohjalta todetaan osaaminen. Arviointikeskustelun avulla päädytään yhteiseen näkemykseen tutkintosuorituksen arvioinnista. Arviointikeskustelun lopputulos kirjataan arviointilomakkeelle, joka allekirjoitetaan.

Oppilaitoksen edustaja toimittaa arviointilomakkeet ja arviointipöytäkirjan oppilaitoksen opinto-toimistoon. Opintosihteerin kokoaa arviointitiedot jokaisesta tutkinnonsuorittajasta yhteenvetolomakkeelle. Yhteenvetolomake lähetetään tutkintotoimikuntaan. Tutkinnonsuorittajakohtaiset tiedot säilytetään opintosihteerin koneella ja paperiversiona kansiossa.

Näyttötutkintoa suorittavasta yksittäisestä henkilöstä tai ryhmästä toimitetaan tutkintotoimikunnan sihteerille tiedot tutkinnon suorittajista, tutkinnosta ja suoritettavista osioista, näyttöympäristöistä, ajankohdasta ja arvioijista tutkinnon suorittajien henkilökohtaisten näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmien pohjalta.

17. ARVIOINNISTA, OIKAISUMENETTELYSTÄ, TUTKINTOSUORITUSTEN UUSINNASTA JA ARVIOINTIPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Kun näyttötutkinnon arvioinnissa on todettu täydennystarve, sovitaan tutkinnon suorittajan kanssa täydennyksen sisältö ja aikataulu kussakin tapauksessa erikseen. Tutkinnon suorituksen täydennys annetaan, mikäli arvioijat eivät kerätyn arviointiaineiston ja käytettyjen arviointimenetelmien perusteella pysty tekemään asiasta hyväksyttävää arviointipäätöstä. Esim. kirjalliset tuotokset. Tutkinnon suoritusta voi täydentää suunnitellun ja sovitun tutkinnon osan suorituksen keston loppuun asti sekä palautekeskustelussa, ennen arviointipäätöksen tekoa. Ellei täydentävää suoritusta voida hyväksyä, tutkintosuoritus hylätään.

Uusinta liittyy hylättyyn tutkinnon suorittamiseen ja uusintaan kuuluu aina tutkinnonsuorittajan henkilökohtaisen näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman päivitys ja tilanteen vaatima ohjaus. Tyypillisesti uusintasuuritus järjestetään vasta muutaman kuukauden kuluttua ensimmäisestä tutkinnon osan suorituksesta, jotta tutkinnonsuorittajalla on ollut todellinen mahdollisuus hankkia tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen.

Näyttötutkinnon suorituksen uusinnassa hyödynnetään suorittajan aiempien suoritusten hyväksytyjä osia. Henkilökohtaistamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kautta. Arvioijilla on mahdollisuus esittää hierojan tutkintotoimikunnalle tutkinnon ne osat jotka suorittaja aiemmin on hyväksytysti suorittanut ja vaatia uusinta suoritus niihin tutkinnon osan osiin jotka tulivat aiemmin hylätyksi.

Hylättyihin tutkinnon osien suorituksiin hierojan ammatin perusteet, hierojan työmenetelmät sekä hieroja yrittäjänä kohdalla varataan yksi uusimismahdollisuus samalla rahoituksella. Hieronta hoitotapahtumana näyttötutkinnon osan uusinnasta peritään aina uusi maksu. Tutkintosuoritukset ovat suoritettava viimeistään vuoden sisällä koulutuksen päättymisen jälkeen. Poikkeuksena tästä ovat ne tapaukset, joissa rahoittaja erikseen vaatii muuta. Esimerkkinä vaikka oppisopimuskoulutus, jossa näyttötutkinnon ostaja hankkii vain näyttötutkinnon ilman uusinta mahdollisuutta ja tahtoo erikseen keskustella tutkinnon suorittajan kanssa tutkinnon uusimisesta ja sen rahoituksesta.

Mikäli uusintasuorituskin hylätään, niin laaditaan kokonaan uusi henkilökohtainen näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman sekä etsitään näyttötutkinnon suorittamiseen uusi rahoitus.

Tutkinnon suorittajalla on oikeus tehdä hylätystä/hylätyistä tutkinnon osasta/koko tutkinnosta oikaisu-
suppyntö tutkintotoimikunnalle 14 vrk sisällä hänen saatuaan vahvistetun tiedon hylkäyksestä.

HIEROJAN AT:N NÄYTTÖTUTKINNON ARVIOIJAT:

TYÖNTEKIJÄ

Airas Oili
Asukas Sirpa
Kaihovaara Ossi
Luukkanen Esa
Paloniemi Marja-Liisa
Pulkinen Hannele
Remes Päivi

TYÖNANTAJA

Riitta Röksä
Tiina Riikonen

OPETUSALA

Timo Rouhiainen
Taina Kutvonen
Jari Huovila
Olli Auvinen, yrittäjäyys
Perttu Huopalainen, yrittäjäyys